

Lukion Musa

Tervetuloa Lukion Munaan!

Aihealueet sisältävät alustuksen, esimerkkejä/ linkkejä sekä tuntitehtäviä. Kyseessä on materiaalipankki, josta opettaja voi tehdä mieleisen kokonaisuuden lukion 1-4 musakursseille/ opintojaksoille. Aihealueet ovat yhteen sopivia tulevan uuden Lopsin mukaisesti. Oppimateriaali on saatavilla myös Itslearning-alustalla.

Lukion Musa sisällysluettelo

1. Ajatuksia musiikista

Musiikkimaku
Festarit

2. Musikaalisuus

Musikaalisuus
Musikaalisuustestit

3. Teosto

Tekijänoikeus
Katusoitto

4. Musiikista ammatti

Musiikin harrastus
Musiikin ammattiopinnot

5. Kuulonhuolto

Kuulovaurio
Kuulon suojaaminen

6. Laulaminen ja hengitys

Laulukokemuksia
Laulamisen osatekijät
Hengitysharjoituksia
Äänenavaus ja äänenmuodostus
Laulunopiskelu
Kuoro ja lauluyhtye
Äänihäiriö

7. Bändisoitinkertaus ja musisointi

Kitara
Basso
Koskettimet
Rummut
Laulu bändissä
Miksaus
Eesitys
Musiisointi

8. Rock ja pop

Mistä kaikki alkoi
Rock 'n' roll
Brittirock
Folkrock
Psykedeelinen rock
Progressiivinen rock
Punk
Stadion-kiertueet
Tekno, hiphop
Laulubändit
Indierock
Heavyrock
Pop-ikonit

9. Suomirock ja pop

10. Iskelmä

Suomi-iskelmä

11. Jazz

12. Jazz Suomessa

Jazz-festivaalit, tapahtumat ja opiskelu

13. Taidemusiikki

Yleistä

Antiikki

Keskiaika

Renessanssi

Barokki

Klassismi

Romantiikka

Moderni musiikki

14. Taidemusiikki Suomessa

Suomalaisen musiikin ensi vaiheet

Ensimmäinen musiikin oppikirja

Barokin ja klassismin aika

Romantiikan aika

1900-luku ja moderni musiikki

15. Sibelius - kansallissäveltäjämme

16. Näyttämö- ja valkokangasmusiikki

Näyttämömusiikki

Baletti

Elokuva-musiikki, musiikkivideot

17. Kansanmusiikki

Suomalainen perinnesmusiikki

Nykypäivän kansanmusiikki

18. Etniset musiikkikulttuurit

Etnomusiikki, Maailmanmusiikki, World music

Womad ja Womex

Etninen musiikki Suomessa

19. Uskonnollinen musiikki

Teini-iän juhlat

Kauneimmat joululaulut

Musiikin historia Suomessa

Uskonnolliset yhteisöt

20. Juhlamusiikki

Elinkaarijuhlat

Isänmaalliset juhlat

21. Gaudeamus Igitur

22. Musiikin elementit

23. Notaatio

Historiaa
Aika-arvot ja tahtilajit
Nuotit, nuottiavaimet ja nuottiviivasto
Intervallit, soinnut
Asteikot
Tabulatuuri ja sormituksia apuna
Dynamiikka
Tempo
Termejä

24. Musisointi

Etämusisointi 1
Etämusisointi 2
Oma musisointi

25. Konserttievailu

26. Studio, biisin teko, sävellys, nuotinnus ja sovitus

27. Kertaus

28. Itsearviointi

Ohjeita materiaalin käyttäjälle

Lukion Musa

1. AJATUKSIA MUSIIKISTA

MUSIIKKIMAKU

Musiikki ympäröi meitä kaupoissa, ravintoloissa, busseissa. Oletko koskaan käynyt ostoskeskuksessa, jossa ei soisi taustamusiikkia?

Mikä oli lapsena mielimusiikkiasi? Entä yläkouluaikana? Kuunneltiinko kotonasi musiikkia? Kävitkö soittotunneilla?

Millaista musiikkia kuuntelet nykyisin? Mitkä asiat ovat vaikuttaneet valintaasi?

Paikkakunnan musiikkielämä. Mitä musiikkitapahtumia löytyy paikkakunnaltasi?

<https://www.kuopionkaupunginorkesteri.fi/>

Tehtäviä:

1. Meitä ympäröivä musiikki

Missä ja millaista musiikkia tai ääniä kuudit viimeisen vuorokauden aikana? (esim. televisio, ostoskeskus, pizzeria, herätyskello, taustamelu liikenteessä)

2. Musiikki harrastuksena

Oletko käynyt joskus soittotunneilla tai laulanut kuorossa? Oletko pöytälaatikkosäveltäjä tai oletko tehnyt konserttiarvosteluja? Harrastatko tanssia tai kuunteletko esim. salilla käydessäsi rytmistä musiikkia?

Jos olet käynyt/ käyt soittotunnilla, mikä sinua motivoi? Tykkäätkö esiintyä muille?

3. Klassisen musiikin konsertti

Oletko käynyt klassisen musiikin konsertissa?

Konsertit voivat ovat niin pienimuotoisia kotikonsertteja kuin suurelle yleisölle avoimia isoissa konserttisaleissa tapahtuvia sinfoniaorkesterin konsertteja oopperoista puhumattakaan. Monet musiikkioppilaitokset järjestävät lukukausittain lukuisia oppilaskonsertteja, joihin on monesti vapaa pääsy.

<https://www.kuopionkonservatorio.fi/tapahtumat/>

4. Paikkakunnan musiikkielämä

Luettele 10 erilaista musiikkitapahtumaa paikkakunnaltasi (ympäri vuoden).

FESTARIT

Festivaalit tarkoittavat konserttien tapahtumasarjaa, johon voi liittyä myös työpajoja. Suomestakin löytyy ympäri vuoden niin isompia kuin pienempiä eri musiikkityylilajien festareita.

<https://www.matkakeisari.fi/blog/festarit-2020-suomen-parhaat-kesafestarit-ja-tapahtumat/>

<https://www.tiketti.fi/festarit>

<https://yle.fi/aihe/termi/yle/18-3326>

Tehtävä:

Oletko käynyt joskus Festareilla? Kerro siitä lyhyesti tai valitse joku suomalainen Festivaali. Mitä, missä, milloin, esiintyjät, kohderyhmä, lippujen hinnat. Lisää mainoskuva linkkeineen.

2. MUSIKAALISUUS

MUSIKAALISUUS

Laulutaito on vain yksi musikaalisuuden osa-alue. Suomen koulumusiikin historiassa on valitettavia esimerkkejä koulujen musiikin tuntien laulukokeista, joissa jännitys pilasi monen pienen laulajan kiinnostuksen musiikin harrastamiseen. Musikaalisuuden osa-alueita voidaan kehittää. Tärkein tuntomerkki musikaalisuudesta on musiikista nauttiminen. Musikaalisuus voi ilmetä tanssimalla, soittamalla, laulamalla, säveltämällä tai vaikkapa analysoimalla kuulemaansa musiikkia.

Jos lähipiirissäsi on pieniä lapsia, olet varmasti huomannut, kuinka he reagoivat ympärillä oleviin ääniin. Heidän koko kehonsa ottaa impulsseja musiikin perussykkeestä, mikä näkyy käsien ja jalkojen liikuttamisena rytmissä.

Tehtäviä:

1. Onko sinulla muistoja laulu- tai soittokokeesta? Millaisia?
2. Oletko seurannut esim. Voice of Finland -laulukilpailuja?

MUSIKAALISUUSTESTIT

Musikaalisuustestejä löytyy monenlaisia. Nykyisin on pinnalla ajatus, että kaikkien pitäisi saada kokeilla musiikkiharrastusta esim. soittotunneilla käyntiä niin halutessaan. Päätökset musiikkiharrastuksen jatkumisesta tehdään sen perusteella, mikä on tilanne kehittymisen ja harjoittelun suhteen.

<https://yle.fi/uutiset/3-10708041>

<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/kestava-kehitys/geenit-vaikuttavat-musikaalisuuteen>

Tehtävä:

Mitä mieltä olet musikaalisuustesteistä? Tarvitaanko niitä mielestäsi? Perustele.

Bonustehtävä:

Absoluuttinen vai harmoninen sävelkorva: <https://savelkorva.heureka.fi/>

3. TEOSTO

TEKIJÄNOIKEUS

Tekijällä on oikeus tuotokseensa. TEOSTO valvoo säveltäjien, sanoittajien ja sovittajien oikeuksia ja GRAMEX esiintyjien oikeuksia. Jos musiikkia esitetään yksityisissä perhejuhlissa, ei lupaa tarvita.

<https://www.teosto.fi/>

<https://www.gramex.fi/>

Tehtävä:

Musiikinkuuntelu

Kuunteletko paljon musiikkia? Oletko ostanut joskus cd-levyjä? Onko sinulla Spotify?

KATUSOITTO

Kaupunkien toreilla ja metroasemilla näkee kesäisin katusoittajia. Tarvitsevatko he luvan esiintymiseen?

<https://www.teosto.fi/teosto/uutiset/katusoittajien-musiikin-esitysluvat-sis%C3%A4ltyv%C3%A4t-nyt-kuntien-musiikink%C3%A4ytt%C3%B6sopimukseen>

4. MUSIIKISTA AMMATTI

MUSIIKIN HARRASTUS

Monet huippumuusikot ovat aloittaneet soittoharrastuksensa hyvin nuorena. Päästäkseen teknisesti taitavaksi viulistiksi vaatii päivittäistä ja vuosikausia kestävästä pitkäjänteistä harjoittelua. Musiikin harrastus voi olla myös omaksi iloksi. Koskaan ei ole liian myöhäistä mennä esim. pianotunneille. Ikä ei ole este, aina voi aloittaa musiikin harrastamisen vaikkapa vuosien tauonkin jälkeen. Soittamaan oppimaan on monenlaisia väyliä niin itseopiskelu netistä löytyvien sovellusten kautta tai lähiopetuksena esim. kansalaisopiston, musiikkikoulujen ja konservatorioiden kautta.

<https://www.laakarilehti.fi/ajassa/ajankohtaista/musiikkiharrastus-tehostaa-aivotointoja/>

<https://www.kuopionkonservatorio.fi/hakeminen/>

MUSIIKIN AMMATTIOPINNOT

Mikä olisi unelma-ammatti? Ehkä sellainen, jossa yhdistyvät harrastus ja työ.

Musiikin ammatteja ovat mm. jazz-kitaristi, kapellimestari, kirkkomuusikko, konserttipianisti, koulujen musiikinopettaja, oopperalaulaja, pianonviritäjä, pop-laulaja-artisti, viulunsoiton opettaja, säveltäjä. Musiikkiin liittyviä ammatteja ovat mm. luokanopettaja ja musiikkiterapeutti.

<https://www.kuopionkonservatorio.fi/ammattilinen-koulutus/>

<https://www.uniarts.fi/yksikot/sibelius-akatemia/>

Tehtävä:

Musiikin ammattilainen

Musiikin harrastuksesta voi tulla myös työ. Tunnetko ketään ammatikseen musiikin parissa työskentelevää? Haluaisitko sinä musiikin ammattiin?

5. KUULONHUOLTO

KUULOVAURIO

On luonnollista, että iän myötä kuulo heikkenee. Olet varmaan kuullut vanhempien ihmisten sanovan, etteivät enää kuule heinäsiirkojen ääniä. Olet saattanut myös kokea jonkun bändikonsertin jälkeen, että päässä humisee ja korvissa inisee.

<https://www.kuuloliitto.fi/kuulo/kuulo-ja-kuulovammat/>

<https://www.resound.com/fi-fi/hearing-loss/tinnitus/treatment>

Tehtävä:

Oletko kuullut jonkun kertovan, että pään sisällä inisee? Tällöin voi olla kyse kuulovauriosta. Onko sinulla korvatulpat?

Esim. metallimusiikkia voi olla hankala kuunnella hiljaisella volyymilla, koska tällöin ei kehoon saada värinöitä. Kannattaa hankkia itselleen asianmukaiset korvatulpat/ kuulosuojaimet voidakseen nauttia olipa sitten kyse bändisoitosta kellaribändissä, moottoripyöräurheilusta tai festaritunnelmasta.

KUULON SUOJAAMINEN

Ulkoilma-konsertit, moottoriajoneuvokilpailut... omilla jaloilla voi vaikuttaa paljon siihen, miten lähellä on äänilähdettä. Kuulosuojaimet ovat järkevä valinta aina joutuessaan kuulon riskirajoille. Kuulosuojaimia on saatavilla pienistä vaahtokumisuojista mittatilaustyönä tehtyihin ja ns. musiikkikorvatulppiin. Kannattaa kysyä lähimmästä musiikkiliikkeestä.

<https://thl.fi/fi/web/ymparistoterveys/melu>

<https://www.tyosuojelu.fi/tyoolot/fysikaaliset-tekijat/melu/raja-arvot>

https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00281

Tehtävä:

Miten voi suojella kuuloaan? Onko mitään tehtävissä, jos on jo tullut kuulovaurio?

6. LAULAMINEN JA HENGITYS

LAULUKOKEMUKSIA

Monet lapset tykkävät laulaa. Kenties sinullakin on mukavia muistoja lapsuuden lauluhetkistä.

Oletko nauhoittanut joskus puhettasi tai lauluasi? Olet saattanut huomatakin, että äänittämällä oma ääni kuulostaa erilaiselta kuin luonnossa. Taltioinnissa äänen sävyyn vaikuttavat mm. äänitysmikrofonin ominaisuudet sekä kaiutin, mistä ääni tulee ulos. Lisäksi me jokainen kuulemme oman äänemme korvien lisäksi myös pään sisällä ja siksi se on erilainen kuin nauhoitteessa.

<https://www.nelonen.fi/ohjelmat/the-voice-of-finland>

Seuratessasi laulukilpailuja olet varmasti kiinnittänyt huomiota esiintyjien lavakarismaan, laulumonitoreihin ja laulajien saamaan palautteeseen.

LAULAMISEN OSATEKIJÄT

Usein puhutaan laulu- tai nuottikorvasta ja ajatellaan, että silloin osaa laulaa, jos laulaa melodian mukaisesti oikein. Laulamissa on kuitenkin monta eri osa-aluetta, jotka ovat yhtä tärkeitä ja on syytä ottaa ne huomioon.

Sävelpuhtaus -> Laulaako nuotilleen oikein melodialinjan mukaisesti.

Äänityyppi -> Oletko mies/ nainen? Pääsetkö matalalle tai korkealle? Länsimaisessa vokaalimusiikissa lauluäänet jaotellaan perinteisesti naisiin (sopraano-mezzosopraano-altto) ja miehiin (tenori-baritoni-basso).

https://www.youtube.com/watch?v=D5-FUDe9U8E&feature=emb_err_woyt

Hengitys -> Tärkeää on syvä hengitys, saada koko kroppa mukaan. Jos hengitys jää vain pintahengitykseksi, ääni jää ohueksi ja saattaa joutua selvittämään kurkkuaan aika äkkiä.

Äänen resonointi -> Soiko äänesi täyteläisenä? Joskus nuhassa ollessasi olet ehkä huomannut nenäsoundin äänessäsi. Joillakin ääni voi olla painuneena "kurkunpäähän" ja jo vuosia laulua harrastaneella ääni voi soida "rintakehässä".

Fraseeraus -> Onko laulu tyylinmukainen? Oopperassa haetaan laulun linjaa ja soitatetaan ääntä nk. instrumenttia. Tällöin puhutaan mm. Bel Cantosta. Pop- ja rockmusiikissa rytmillä ja tarttuvalla kertosaäkeellä on valtava merkitys.

Artikulointi -> Saako sanoista selvää? Olet ehkä joskus kuullut selkokielisistä uutisista.

Tehtävä:

Tunnistatko oman äänialasi? Monesti laulu-ääniala kulkee samalla alueella kuin puheääni. Lauluäänen ambitusta eli äänialaa voidaan harjoittelemalla laajentaa.

HENGITYSHARJOITUKSIA

Hengitysharjoitukset auttavat hyvään ryhtiin ja niissä voi käyttää mielikuvia apuna. Jos kehossasi on jäykkyyden tuntemuksia venyttely tekee hyvää. Lauluhengityksestä voi olla apua myös muissa jännittävissä tilanteissa esim. lukion lukuaineen esitelmän pidossa. Kun ryhtisi on kunnossa saat pidettyä hengityksen syvähengityksenä ja äänesikin kuuluu selkeämmin.

Tehtävä:

Isäntämies-asento istualtaan on helppo tapa lähteä kokeilemaan ns. syvähengitystä. Saitko tuntuman alavatsalihaksiisi syvähengityksessä?

https://www.youtube.com/watch?v=w2IHnu4rm5I&feature=emb_err_woyt

ÄÄNENAVAUS JA ÄÄNENMUODOSTUS

Kilpaurheilijat lämmittelevät kehoaan ja venyttelevät ennen kilpailusuoritusta. Sama on laulajilla ja puhetyöläisillä esim. teatterilavalla. Äänenavausharjoituksissa lämmitellään kehoa ja viritellään ääntä, jotta se soisi täyteläisenä ja kestäisi sortumatta.

Äänenmuodostuksesta puhutaan silloin, kun ääntä aletaan kouluttamaan lauluteknisillä harjoituksilla pitemmällä ajalla.

Tehtävä:

Ääniharjoituksia

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=8kSX0vciz-4&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=iJCynL0fn9E&feature=emb_logo

Miltä ääniharjoitukset tuntuivat? Oletko ennen tehnyt ääniharjoituksia?

LAULUNOPISKELU

Klassisen ja pop-laulun hengitysharjoitukset ja äänenavausharjoitukset ovat hyvin samantyyppisiä. Eroa tulee lauluohjelmistossa ja tyylinmukaisessa laulujen tulkinnassa. Laulamista voi opiskella monissa musiikkioppilaitoksissa aivan kuten vaikkapa viulun tai pianon soittoa.

<https://www.kuopionkonservatorio.fi/pieni-soitinopas/laulu-klassinen/>

KUORO JA LAULUYHTYE

Kuorot jaotellaan sen mukaan, ketä on kuorossa laulamassa. Jos kuorossa on naisia niin kyseessä on naiskuoro. Jos kuorossa on vain miehiä niin silloin se on mieskuoro. Lapsikuorossa on lapsia jne. Jos kuorossa on sekä miehiä ja naisia kyseessä on sekakuoro.

<https://areena.yle.fi/1-4302844>

Lauluyhtyeessä on vähemmän laulajia kuin kuorossa, usein 4-8 henkeä.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=ntqhLzjKuyE&feature=emb_logo

Sekä kuoro että lauluyhtye voivat olla a cappella eli ilman soitinsäestystä tai niitä voi säestää esim. piano, bändi tai soitinyhtye.

ÄÄNIHÄIRIÖ

Joskus voi ilmetä äänihäiriöitä. Flunssakautena on äänesi voinut käheytyä ja olet tuntenut kurkkukipua. Vesi ja lämmin mehu ovat tällöin hyviä ensiapuja kipeytyneelle kurkulle. Anna lepoa äänihuulillesi.

Joskus voi olla kyseessä isompi ongelma ja silloin on hyvä kääntyä ammattiavun puoleen.

<https://www.fysios.fi/palvelut/voice-massage>

<https://www.terveystalo.com/fi/Palvelut/Vastaanotot/Erikoislaakari/Foniatri/>

Tehtävä:

Rentoutus äänihuulille pillin avulla

https://www.youtube.com/watch?v=YvULVEt7gZA&feature=emb_err_woyt

7. BÄNDISOITINKERTAUS JA MUSISOINTI

KITARA

Kitaroita on moneen käyttötarkoitukseen: akustinen, puoliakustinen ja sähkökitara (vahvistimiseen)

https://www.youtube.com/watch?v=juLDdfGXR_E&feature=emb_logo

Kitarointiin liittyviä sanoja: viritys, kielet, plektra, standby, kitaraoitteet, tabulatuurit

https://www.youtube.com/watch?v=zPugZfWpXCQ&feature=emb_logo

Tehtävät:

1. Montako kieltä on peruskitarassa?
2. Miksi on tärkeää tietää kitaran kielten nimet?
3. Mikä on tabulatuuri?

BASSO

Basisti on bändin sielu ja soittaa yleensä sointujen pohjasäveliä ja samaa rytmiä, kuin rumpalin bassorumpu. Kehittyneempi basisti taitaa walking bass'n ja peukkubasson sekä soittaa bassosooloja.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=wR4zpX9FUWk&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=Vv_T6ggvdQI&feature=emb_logo

KOSKETTIMET

Piano, flyygeli, polkuharmoni, pianohaitari, sähköpiano, syntetisaattori, sähköurut... Näitä kaikkia yhdistää koskettimisto. Bändisoitossa käytetään yleensä sähköisiä soittimia, koska silloin saadaan volyyymia säädettyä sopivalle voimakkuudelle ja voidaan hakea erilaisia soundeja soittimelta.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=AdFFtLrsls&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=pT32bLvbDq4&feature=emb_logo

<https://hilkapiipponen.com/soinnut-ja-sointumerkit/>

RUMMUT

Rummut on bändin sydän ja rumpali kapellimestari. Rumpali määrittää biisin tempon, aloittaa ja lopettaa kappaleen ja pitää biisin ryhdissään. Tietenkin poikkeuksiakin on.

Rumpusetti voi olla perussetti tai sähköinen tai voi hakea komppia pienemmällä kokoonpanolla vaikkapa Cajon-rummulla. Komppi on yleensä tasajakoinen (humppa, beat, tango) tai siinä lasketaan kolmeen (valssi, trioli). Kompeja on jokaiseen genreen omansa.

<https://www.tasodrums.com/blogi/rumpunuotit>

Tehtävä:

Jos osaat laskea kahteen, ajaa polkupyörällä ja syödä purkkaa, opit soittamaan rumpusettiäkin. Rumpusetissä kaikilla neljällä raajalla on oma tehtävänsä.

Istu ryhdikkäästi rumputuolilla. Oikea jalkapohja on bassorummun pedaalilla ja vasen haihatilla. Virvelirumpu on haarojen välissä. Kädet ovat ristissä niin, että oikea käsi on päällä. Oikea käsi lyö haitsuun ja vasen virveliin.

Lähde liikkeelle 1-2-1-2 ja sano jalka-kädet-jalka-kädet. Jalka-iskulla paukautat bassopedaalia ja kädet kohdassa molemmat kädet yhtä aikaa antavat lyönnin kohteeseensa. Tämä perussyke on kaiken pohjalla. Tärkeintä on, että pysyt tasaisessa sykkeessä.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=4&v=w1eTGrRJO4M&feature=emb_logo

Biisin alussa rumpali laskee bändin käyntiin kapuloilla esim. yy - kaa - y-ka-ko-ne eli kaksi tahtia sykkeen mukaan. Näin kaikki tietävät, milloin biisi alkaa ja missä tempossa on tarkoitus soittaa.

A-osa on yleensä säkeistö, jossa rumpali soittaa peruskomppia ja oikea käsi on haitsulla. Ennen B-osaa eli kertosäettä rumpali tekee yleensä yhden tahdin mittaisen fillin eli soolon toimeihin eli kalvollisiin pikkurumpuihin, jotka ovat bassorummun yläpuolella/ sivussa. Kertosäe kompataan rideen eli oikealla puolella olevaan isoon symbaaliin.

Vasemmalla puolella oleva crash on tilapäisiä aksentteja eli korostuksia varten. Kertosäkeen jälkeen palataan A-osaan jne. Biisin lopussa rumpali voi tehdä loppuhuipennukset filleineen tai tehdä hidastukset symbaaleihin.

Filli on rumpalin soolo biisin taitekohdissa. Se tapahtuu yleensä vuorokäsin toimeihin ja on tahdin mittainen ennen kertosäettä.

Kokeile "ilmarummuilla" tai vaikkapa pöydän kanteen virveli- ja haitsu-iskut. Miten mielestäsi onnistuit? Oletko ennen soittanut rumpusetiä?

LAULU BÄNDISSÄ

Mikrofonit: langallinen, kapula, headset

<https://riffi.fi/artikkelit/toimituksen-tietolaari/makuasioista-ei-kannata-kiistell%C3%A4-mutta-mikrofonien-eroista-voi>

<https://muusikoiden.net/keskustelu/posts.php?c=37&t=224206&o=0>

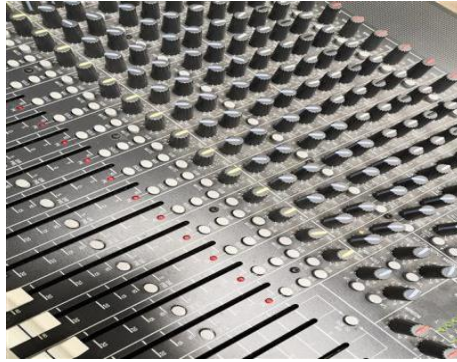
Tehtävä:

Jos sinun olisi valittava kapula tai johdollinen mikrofoni bändilaulajana, niin kumman valitsisit? Perustele.

MIKSAUS

Mikseri, monitorit, pääkaiuttimet

<https://www.kotistudio.fi/miksaamisen-perusteet/>

Tehtävä:

Miksi tarvitaan miksaajia musiikkitapahtumiin, joissa käytetään sähköisiä musiikkilaitteita?

ESITYS

Huomioon otettavia asioita esitystä suunniteltaessa:

- Esiintyjät
- Ohjelmisto
- Esitaysaika ja -paikka
- Harjoitusaikataulu
- Roudaus ennen ja jälkeen esityksen
- Mainokset, käsiohjelmat
- Ääni- ja valotekniikka esityksessä
- Tekijänoikeudet esim. Teosto
- Muut tarvittavat luvat
- Palkkio esiintyjille, teknikoille, roudareille

Hyviä esiintymiskohteita löytyy lähi-ympäristöstä. Monessa paikkaa ilahdutaan pienistäkin esityksistä. Esiintyjä saa esiintymiskokemusta ja yleisö hyvän mielen. Yhdessä pienen porukan kanssa esiintyessä ei tarvitse yksin jännittää. Jaettu kokemus tuo lisävarmuutta ja turvallisuuden tunnetta. Voitte laulaa tai soittaa yhdessä tai vaikka tehdä runo-musiikki-esityksen.

Katusoittohetket torilla tai ostoskeskuksessa, laulutuokiot läheisessä vanhainkodissa, pienet lastenkonsertit päiväkodissa, bändiesitykset koulun vanhempainillassa, esitykset koulun juhlissa. Kysy musiikinopettajaltasi hyviä esiintymispaikkoja juuri sinulle.

Tehtävä:

Mikä olisi sinusta mieluisin tehtävä konsertin tai musiikkitapahtuman järjestämisessä?

MUSISOINTI

Kolmella soinnulla voit jo kompata monia biisejä.

<https://mdi.musicdrivein.com/materiaalipaketit/9-soitto--ja-laulumateriaali/3-soinnun-kappaleita>

https://www.youtube.com/watch?v=VzrufK3XNIU&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?v=F1v-sDbvOWE&feature=emb_logo

<https://www.rockway.fi/basso/oppitunnit/blues-kierto-puolinuoteilla-vapailla-e-a-ja-d-kielilla>

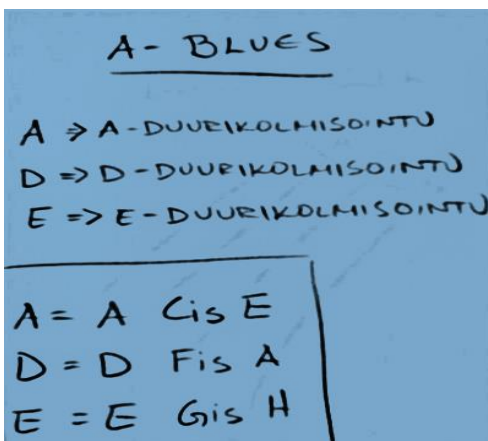
Tehtävä:

Valitse kotoasi joku soitin, jolla voit osallistua A-bluesin soittoon. Soitin voi olla kännykästäsi esim. piano-appi tai pöytärumpu. Jos lähelläsi on oikeat koskettimet/ piano, kitara, ukulele, basso, rumpusetti tms. pääset harmonia-tuntumaan paremmin.

Bluesissa on 12 tahtia ja jokaisessa tahdissa 4 iskua. Eli laske 4 kertaa neljään ja toista se samassa sykkeessä 3 kertaa. Yksi sointu-kirjain tarkoittaa yhtä tahtia. Voit soittaa jo valmiina olevan biisin päälle, joka on samassa sävellajissa (A-duurissa).

A A A A
D D A A
E D A A

<https://www.youtube.com/watch?v=3cmfo2uQ1S0>

Millä soittimella kokeilit? Miten onnistuit?

Bonustehtävä:

Tee oma blues. Käytä mallina A-bluesia ja keksi omat sanat lauluun. 12 tahdin kierto: 2 kertaa voitotellaan elämän surkeutta ja kolmannella keksitään ratkaisu parempaan päin.

8. ROCK JA POP

MISTÄ KAIKKI ALKOI

Pop, popular tarkoittaa suosittua ja suurelle yleisölle suunnattua.

Blues, mustat orjat

https://www.youtube.com/watch?time_continue=4&v=4fk2prKnYnl&feature=emb_logo

Nuorisokulttuuri 1950-luku

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2006/09/08/nuoriso-kadulla>

<https://www.swingteam.fi/seuran-lajit/boogie-woogie>

<https://www.coca-cola.fi/historia/1950/50-luvun-nuoriso-otti-coca-colan-omakseen>

Kitara keskeinen instrumentti

https://www.youtube.com/watch?v=snGnDJe7Jrs&feature=emb_logo

Tehtävät:

1. Kerro muutamalla sanalla, mitä eroa on rock- ja pop-musiikilla?

<https://rokbarfi.com/rock-musiikki-on-populaarimusiikin-klassikko/>

<https://muusikoiden.net/keskustelu/posts.php?c=3&t=79912&o=0>

2. Tee esitelmä rock-/ pop-artistista tai bändistä.

Suunnittele esitelmä mainokseksi, joka mahtuisi A4-paperiarkille tai yhdelle digi-sivulle.

Esittelyssä tulee olla esillä artistin/ bändin:

nimi (jos bändi, niin bändin esittely) sekä mistä maasta artisti/ bändi tulee

tyylilaji sekä jokin erityispiirre

esiintymisiä missä ja milloin

kuva tai ääninäyte

lisäksi voit lisätä oman mielipiteen ko. musiikkilajista

ROCK 'N' ROLL

Bill Haley: Rock around the clock

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=F5fsqYctXgM&feature=emb_logo

Chuck Berry, rock-kitaristi

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=cQGCWf6azHY&feature=emb_logo

Elvis Presley, valkoihoinen rockin kuningas

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=pQHsIDaexXw&feature=emb_logo

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/07/08/rock-tyhmyreille-kummajaiskulttuurista-massojen-musiikiksi>

<https://yle.fi/aihe/termi/freebase/m02jq1/elvis-presley?page=3>

BRITTIROCK

Beatles

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=jenWdylTtz&feature=emb_logo

The Rollings Stones

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=poXvMBhjSWk&feature=emb_logo

The Who

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=gjN5uHRicjM&feature=emb_logo

FOLKROCK

1960-luku, Folk ja hippiliike

Bob Dylan

https://www.youtube.com/watch?v=x9wirocZ32A&feature=emb_logo

Janis Joplin

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=3SL0oRcD7t0&feature=emb_logo

PSYKEDEELINEN ROCK

Rock - Love - Peace
Vietnamin sota, kukkaiskansa, huumeet

Jimi Hendrix

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=cJunCsrhJjg&feature=emb_logo

The Cream

https://www.youtube.com/watch?v=zt51rITH3EA&feature=emb_logo

The Doors

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=mbj1RFaoyLk&feature=emb_logo

PROGRESSIIVINEN ROCK

1970-luku, taiderock

Pink Floyd

https://www.youtube.com/watch?v=YR5ApYxkU-U&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=pnbx00-L_EI&feature=emb_logo

Genesis

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=Ccs2rt0oSzQ&feature=emb_logo

Yes

https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=vplduDaggVA&feature=emb_logo

Tehtävä:

Biisin tarina

Mistä kertoo Pink Floydin We don't need no education (Another Brick in the Wall) biisi?

PUNK

Punk - aggressiivista ja suoraviivaista, tekstit kriittisiä ja kantaaottavia

The Sex Pistols

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=yqrAPOZxgzU&feature=emb_logo

Ramones

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=oz7KYUkdIvE&feature=emb_logo

STADION-KIERTUEET

Suuret kiertueet ja massakonsertit

Dire Straits

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=8Pa9x9fZBtY&feature=emb_logo

U2

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=jZMQGUKbaGs&feature=emb_logo

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/u2-teki-historiaa-helsingissa/1842806#gs.84xna2>

TEKNO, HIPHOP

1980-luku Chicago ja Detroit
house-musiikki, tekno, dance, hiphop, rap

https://www.youtube.com/watch?time_continue=4&v=PrqDFDEJMmU&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=1eZBNlvAHKo&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=hBJk0Tq3JDU&feature=emb_logo

<https://www.rumba.fi/artikkelit/teknon-loputon-liike-helsingissa-illat-ovat-harrastelijoille-aamut-ammattilaisille/>

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/05/13/rap-tyhmyreille-bilemusiikkia-ja-politiikkaa>

LAULUBÄNDIT

Naisartistit

https://www.youtube.com/watch?v=1h5QCH1f0Lo&feature=emb_logo

Spice Girls

https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=Y8pNFjhRnOU&feature=emb_logo

INDIEROCK

Kaupallisista valtavirtauksista poikkeavaa

https://www.youtube.com/watch?v=284uPPJa0Dc&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?v=gGdGFtwCNBE&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?v=qUE4oDunYkc&feature=emb_logo

HEAVYROCK

Heavy-musiikille tunnusomaisia piirteitä: rautainen ammattitaito, tuplabasarikompi, nopeat kitarajuoksutukset, teatraalinen lavashow

Black sabbath

https://www.youtube.com/watch?v=0qanF-91aJo&feature=emb_logo

Led Zeppelin

https://www.youtube.com/watch?v=xbhCPT6PZIU&feature=emb_logo

Deep Purple

https://www.youtube.com/watch?v=ikGyZh0VbPQ&feature=emb_logo

Rush

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=YSToKcbWz1k&feature=emb_logo

Kiss

https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=ZhsAZO5gl0&feature=emb_logo

Van Halen

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=fuKDBPw8wQA&feature=emb_logo

Metallica

https://www.youtube.com/watch?v=W7wqQwa-TU&feature=emb_logo

Tehtävä:

Tunnistetehtävä

1. Minkä bändin biisi on Paranoid?
2. Minkä bändin biisi on Smoke on the water?

POP-IKONIT

https://www.youtube.com/watch?v=ffxKSjUwKdU&feature=emb_logo

<https://yle.fi/uutiset/3-8833017>

<https://yle.fi/uutiset/3-10929759>

Tehtävä:

Oletko ollut joskus massakonsertissa? Onko sinulla ollut artistien oheistuotteita (esim. julisteita, vaatteita)?

9. SUOMIROCK JA POP

Suomirock, 1970-luvulta lähtien suomalaisten tekemää suomenkielistä rock-musiikkia

Suomalaisten rock-popmuusikoiden lista on pitkä ja moneen tyyliin vivahtava. Listaa voisi jatkaa loputtomiin: Ilkka Alanko, Apocalyptica, Apulanta, Zen Cafe, Dingo, Hector, Haloo Helsinki, Him, Juice, Anssi Kela, Klamydia, Mokoma, Nightwish, Popeda, Timo Rautiainen, The Rasmus, Sleepy Sleepers, Maija Vilkkumaa, Yö

Historiaa

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2011/01/06/kaikkien-aikojen-suomalaiset-rock-klassikot>

<https://yle.fi/aihe/kategoria/elava-arkisto/mansesta-tuli-1970-luvulla-suomirockin-voimakeskus>

Tänä päivänä

<https://www.radiosuomirock.fi/ohjelmat>

<https://www.facebook.com/suomirocksaalaulaa/>

<https://www.radiomedia.fi/radiokanavat/mediakortit/suomirock>

Soittolistoja

<https://open.spotify.com/playlist/6EWqyl3jSGWgjWUVE30EJh>

<https://open.spotify.com/playlist/37i9dQZF1DWSTzzP5k4u3n>

Tehtäviä:

1. Mitkä seikat tekevät seuraavista kappaleista legendoja?

Get On (Hurriganes), Joutsenlaulu (Yö), Kuuma kesä (Popeda), Moottoritie on kuuma (Pelle Miljoona) ja Viidestoista yö (Juice)

2. Miksi "Manserock" yhdistetään Tampereelle?

<https://yle.fi/aihe/kategoria/elava-arkisto/mansesta-tuli-1970-luvulla-suomirockin-voimakeskus>

3. Mihin tyyliin sijoittaisit seuraavat kappaleet?

Eppu Normaali

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=j8_ivneWno&feature=emb_logo

Hurriganes

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=yGCviZAdxeY&feature=emb_logo

Darude (Ville Virtanen)

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=y6120QOIsfU&feature=emb_logo

4. Onko sinulla omaa suosikkia pop-rock-artisteissa? Perustele vastauksesi.

10. ISKELMÄ

SUOMI-ISKELMÄ

Iskelmä tulee sanasta "isku-sävelmä". Siinä on tarttuva melodia.

<https://yle.fi/aihe/kategoria/elava-arkisto/iskelma-suomen-tarina-salattujen-tunteiden-historiaa>

<https://yle.fi/uutiset/3-8134954>

<https://open.spotify.com/playlist/2Gtv9EmmBLB1DcRkTnxbkz>

<https://kirjat.finlit.fi/sivu/tuote/tanssiorkesteri-dallape/81651>

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=i1XjN9k7aLw&feature=emb_logo

Tehtäviä:

1. Tangokuninkaalliset

Tiedätkö nimeltä tangokuninkaallisia? Oletko joskus ollut heidän konsertissaan tai seurannut tangomarkkinoita televisiosta?

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=jAPEIJGDW_I&feature=emb_logo

<https://www.tiketti.fi/seinajoen-tangomarkkinat-2021-kisa-areena-kisa-areena-lippuja/63514>

2. Viihdeorkesteri

Iskelmä-musiikki on muuttunut vuosikymmenien aikana. Kuvaile muutamalla sanalla orkestereiden/ bändien soitinrepertuaaria ja ulko-asua.

Oletko kuullut Dannysta, Anna Erikssonista, Katri Helenasta, Tapani Kansasta, Arja Korisevasta, Jukka Kuoppamäestä, Anne Mattilasta tai Pave Maijasesta? Iskelmä-artistien lista on pitkä ja siitä löytyy vivahteita myös muihin genreihin.

3. Korvamato

Onko sinulla ollut joskus korvamatoa? Iskelmät tunnetaan nimenomaan tarttuvista melodioista.

11. JAZZ

Jazz syntyi bluesin pohjalta yli 100 vuotta sitten. Jazz kulkeutui Amerikasta Eurooppaan laivojen mukana.

Sanonta "Jazzissa soi blues" pitää paikkansa. Kaikessa jazz-musiikissa on kyse tunnelmasta, jota luodaan mm. jazz-soinnoilla, shuffle-rytmillä, improvisoinnilla, blue-nuoteilla ja moodeilla eli erityisillä asteikoilla.

Louis Armstrong (legenda)

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=CWzrABouyeE&feature=emb_logo

New Orleans

https://www.youtube.com/watch?time_continue=647&v=U61BORipCol&feature=emb_logo

Swing

https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=acb-js00c40&feature=emb_logo

Scat-laulu

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=PbL9vr4Q2LU&feature=emb_logo

Bebob

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=YZYaSkhRhoE&feature=emb_logo

Cool jazz

https://www.youtube.com/watch?v=jT1FHNrmPj8&feature=emb_logo

Fuusiojazz, etno-jazz (Take Five)

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=dO_tC99prRs&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=GLF46JKkCNg&feature=emb_logo

Fuusiojazz/ musikaalisävelmä/ etno-jazz

https://www.youtube.com/watch?v=8d9cD_Es9k4&feature=emb_logo

Bonusena huippubiisejä 🤔

Summertime

https://www.youtube.com/watch?v=xJOtaWyEzal&feature=emb_logo

Summertime (funk)

https://www.youtube.com/watch?v=UicJVkNpoBg&feature=emb_logo

Watermelon man

https://www.youtube.com/watch?v=oP-vD4ScAGA&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?v=ojTAn2EQ7xE&feature=emb_logo

Limbo Jazz (huilu-battle)

https://www.youtube.com/watch?v=NfLAVNrvVpE&feature=emb_logo

Ipaneman tyttö

https://www.youtube.com/watch?v=b0yc7SbLXC0&feature=emb_logo

Spain Shick Corea (notaatio, jazz-sointujen merkintää)

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=AWzqeXSrxQE&feature=emb_logo

Tehtäviä:

1. Milloin ja missä jazz syntyi?
2. Mitä on free jazz?
3. Mitä on bebop?
4. Mitä on scat-laulu?

12. JAZZ SUOMESSA

Jazz rantautui Suomeen 1920-luvulla. Jazz-genre pitää sisällään laajasti eri vivahteita niin klassisesta etnomusiikkiin kuin humpasta rockiin ja elektroniseen musiikkiin.

<https://suomijazz.com/tiedotteet/2006/06/suomijazzin-svengaavat-80-vuotta/>

Dallape-orkesteri (legenda)

https://www.youtube.com/watch?v=ey4_1sF3KYw&feature=emb_logo

On hetki (Aarno Raninen, Euroviisut 1968)

<https://www.youtube.com/watch?v=WkO2qJRDH6E>

Ranskalaiset korot

https://www.youtube.com/watch?v=pVvAEXYAvNg&feature=emb_logo

Junnu Aaltonen (maailmalla tunnetuimpia suomalaisia jazz-muusikkoja)

https://www.youtube.com/watch?v=A5HF7ECt1sk&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?v=BZlkjcdwd4I&feature=emb_logo

Piirpauke (kansanmusiikki-jazz-fuusio)

https://www.youtube.com/watch?v=D_tKhPL-HAA&feature=emb_logo

Iiro Rantala (fuusiojazz)

https://www.youtube.com/watch?v=5bdSfmYdJ8o&feature=emb_logo

Olli Ahvenlahti (jazz-bändi)

https://www.youtube.com/watch?v=aUTKe4ifHIA&feature=emb_logo

Severi Pysalo (vibrafonti)

<https://www.youtube.com/watch?v=e9HAc95MZJs>

Johanna Iivanainen (jazz-laulu)

https://www.youtube.com/watch?v=NITabuerkdY&feature=emb_logo

Erja Lyytinen (palkittu blues-kitaristi)

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=Qaji2SatWmw&feature=emb_logo

Lenni-Kalle Taipale (jazz-pianisti)

https://www.youtube.com/watch?v=esNV8n7_T88&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?v=esNV8n7_T88&feature=emb_logo

Tehtäviä:

1. Mikä on UMO?
2. Mitä on jazz-jamit?
3. Onko kotipaikkakunnallasi live-jazz-keikkoja?

<https://umohelsinki.fi/fi/>

<https://www.kjb.fi/>

JAZZ-FESTIVAALIT, TAPAHTUMAT JA OPIKSELU

Jazz-musiikkia voi opiskella musiikkioppilaitoksissa. Monet jazz-muusikot ovat kouluttautuneet pitkälle myös klassisen musiikin saralla. Jazz-musiikin ystäville järjestetään monia kilpailuja ja festivaaleja.

Festivaaleja

<https://porijazz.fi/fi/>

<https://suomijazz.com/festivaalit/>

Kilpailuja

<https://sbby.com/kilpailut/>

Opiskelu

<https://popjazz.fi/>

<https://www.uniarts.fi/ohjeet/nain-haet-jazzmusiikin-koulutusohjelmaan/>

<https://www.jazzvoiceschoolhelsinki.com/>

13. TAIDEMUSIIKKI

YLEISTÄ

Monta nimeä pienillä vivahde-eroilla: taidemusiikki, klassinen musiikki, konserttimusiikki, sinfoniamusiikki, vakava musiikki

<https://helsinginkaupunginorkesteri.fi/fi/musiikkia-pahkinankuoressa>

<https://yle.fi/aihe/orkesterikone>

Klassista musiikkia soitetaan yleensä akustisilla soittimilla. Monesti akustiset soittimet ovat hyvin arvokkaita johtuen soittimien iästä ja materiaaleista. Klassista musiikkia opetellaan soittamaan nuoteista. Joku on säveltänyt ja nuotintanut sävellyksen ja sitten toiset yrittävät opetella ja tulkita teoksen parhaan kykynsä mukaan. Klassiseen musiikkiin kuuluu, että opeteltu musiikkikappale esitetään yleisölle. Konserteissa on tietty protokolla mainoksineen, asialliseen asuun pukeutumisineen, kumarruksineen ja taputuksineen.

ANTIIKKI

Musiikki on kuulunut aina ihmisen elämään. Elämän eri vaiheita on juhlittu musiikin merkeissä. Länsimaisen musiikin juuria pidetään Antiikin Kreikassa ajanlaskumme alussa. Sen ajan musiikin yksi tarkoitus oli olla rentouttavaa ja positiivista.

https://www.youtube.com/watch?v=csUdwIKX9Rk&feature=emb_logo

<https://yle.fi/uutiset/3-5272018>

KESKIAIKA

Greogoriaaninen laulu, notaatio kehittyi

https://www.youtube.com/watch?v=pzPuHQDGBFM&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?v=9AqXlhqh3Q&feature=emb_logo

RENESSANSSI

Vapauden kaipuu antiikin aikaan

https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=5vTmh-dQo20&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=J9pH6z9lZ1k&feature=emb_logo

BAROKKI

Mahtipontista ja koristeellista n. 1600-1750

https://www.youtube.com/watch?v=teDPL5vCJ5w&feature=emb_logo

Vivaldi

<https://muhi.uniarts.fi/antonio-vivaldi/>

<https://open.spotify.com/artist/2QOIawHpSIOWXDvSqQ9YJR>

Tehtävä:

Bach

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=ho9rZjlsyYY&feature=emb_logo

J. S. Bachin yksi tunnetuimpia teoksia oli Toccata ja Fuuga. Oletko kuullut sen ennen jossain? Millainen tunnelma siinä mielestäsi on?

KLASSISMI

Selkeää ja puhdassointuista
Klassismi, Wieniläisklassisimi n. 1750-1820

https://www.youtube.com/watch?v=Jt2OaUu4CJY&feature=emb_logo

Mozart, ihmelapsi

<https://yle.fi/uutiset/3-5221259>

ROMANTIikka

Kansallisromantiikka
pateettisuutta, suuria tunteita, kansan nousuja n. 1800-1900

https://www.youtube.com/watch?v=AY21S42kS2k&feature=emb_logo

P. Tsaikovsky

<https://kuiske.fi/st-petersburg-festival-ballet-joutsenlampi/>

<https://suomenkuvalehti.fi/kuvien-takaa/venajan-homopropagandalaki-pakotti-tsaikovskin-heteroksi/>

Tehtävä:

Tuttuja sävelmiä

Tunnistatko seuraavan sävelmän TV-mainoksesta?

https://www.youtube.com/watch?v=bm_Jtmgz9lw&feature=emb_logo

Kaupungin kirjastoista löytyy paljon mm. pianonuotteja moniin tunnettuihin kappaleisiin. Miksi et kokeilisi saisitko pianolla loihdittua ilmoille vaikkapa Beethovenin "Für Elisen"?

MODERNI MUSIIKKI

12-säveljärjestelmä
Dodekafonia
Kaikki äänet ovat musiikkia
Graafinen partituuri

https://www.youtube.com/watch?v=CAAsCqWNJTU&feature=emb_logo

2000-luku, mitä se tuo tullessaan? Fuusioituminen, raja-aidat häilyvät eri musiikkityylien välillä.

https://www.youtube.com/watch?v=18IsCUQtwhg&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=3&v=Lroaq1VAkmc&feature=emb_logo

Tehtäviä:

1. Oletko käynyt klassisen musiikin konsertissa? Millaista musiikkia siellä esitettiin ja millaisella kokoonpanolla?

<https://www.kuopionkonservatorio.fi/tapahtumat/>

2. Mikä on kapellimestarin tehtävä orkesterissa?

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/07/14/musiikin-johtaminen-asiantuntijatyota>

3. Mitä eroa on sinfonia- ja kamariorkesterilla?

4. Onko sinun kotikaupungissasi kaupunginorkesteria?

<https://www.sinfoniaorkesterit.fi/>

14. TAIDEMUSIIKKI SUOMESSA

SUOMALAISEN MUSIIKIN ENSI VAIHEET

Kun Keski-Euroopassa 1000-luvulla kehiteltiin jo nuottikirjoitusta Suomen alueella soiteltiin vielä paimensoittimilla. Pikkuhiljaa musiikkikulttuuri levitti siipensä myös tänne Pohjolaan ja jo 1500-luvulla silloisessa kulttuurin kehossamme Turussa oli hetken ajan hovielämää. Samaan aikaan Keski-Euroopassa elettiin taiteessa renessanssin aikaa.

Tehtävä:

Järjestäytyneen musiikkielämän alkusysäys

Mikä oli Turun hovielämän merkitys suomalaiselle kulttuurielämälle 1500-luvun Suomessa?

<https://www.ts.fi/puheenvuorot/1074129279/Juhanaherttuan+tuloa+juhliittiin+Turussa+450+vuotta+sitten>

https://muhi.uniarts.fi/suomi_uskonpuhdistus9/

<https://foodandco.fi/ravintolat/Ravintolat-kaupungeittain/turku/turunlinna/keskiaikaiset-pidot/>

ENSIMMÄINEN MUSIIKIN OPPIKIRJA

https://www.google.com/search?q=piae+cantiones&rlz=1C1GCEV_enFI857FI857&tbm=isch&source=iu&ictx=1&fir=9cEm90ovNSSStPM%253A%252CkHN-b1ykyLN7CM%252C_&vet=1&usg=AI4_-kQZzud7

Piae Cantiones oli ensimmäinen suomalainen musiikin oppikirja. 1500-luvulla koulua käytiin kirkoissa ja luostareissa. Silloisessa Suomessa koulutusta annettiin Turussa. Papit ja kanttorit toimivat opettajina ja musiikinoppikirjana käytettiin "Hurskaita lauluja". Kirkko oli tuolloin sivistyksen ja kulttuurin tuottaja.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=sgx1PuGI2qg&feature=emb_logo

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/12/15/koulun-historiaa>

Tehtävä:

1. Vanhin suomalainen laulukirja

Mikä on nimeltään vanhin suomalainen musiikinoppikirja? Milloin se valmistui?

BAROKIN JA KLASSISMIN AIKA

1600-luvulla Turkuun perustettiin yliopisto. Eurooppalaisen mallin mukaisesti soitinmusiikin ja moniäänisen laulun harrastaminen kasvoi ja vähitellen konserttitoimintakin sai alkunsa.

https://muhi.uniarts.fi/suomi_uskonpuhdistus8/

<https://www.tylkkari.fi/kampus/palo-saasti-helsinki-vei>

Tehtäviä:

1. Konserttitoimintaa satoja vuosia sitten

Mikä oli Turun soitannollisen seuran merkitys konserttitoiminnalle 1700-1800 lukujen taitteessa?

<https://musisoi.wordpress.com/about/historiaa/>

2. Kuka oli Suomen ensimmäinen tunnettu säveltäjä?

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/02/22/ensimmainen-suomalainen-saveltaja-erik-tulindberg-unohtui-kokonaan-musiikin>

Bonustehtävä:

<https://www.youtube.com/watch?v=-Ks0mkFs04o>

Mikä soitin kuuluu soolosoittimena tässä teoksessa?

Tulindberg, Erik: Viulukonsertto nro 1 B-duuri, I Allegro

ROMANTIIKAN AIKA

Kansallisromantiikka: tunteisiin vetoavaa, pateettisuutta, kansallisen itsetunnon heräämistä, mellakoita, valtataisteluita, itsenäisyyspyrkimyksiä niin Suomessa kuin Keski-Euroopassakin.

Fredrik Pacius ja Robert Kajanus olivat musiikin monitoimimiehiä ja nostivat suomalaisen musiikillisen osaamisen eurooppalaiselle tasolle. Perustettiin orkestereita ja musiikkiopistoja, järjestettiin konsertteja ja oopperoita.

Tehtävä:

Saksalainen Fredrik Pacius pyydettiin Helsinkiin apuun kohentamaan suomalaista musiikkikulttuuria.

Mikä on nimeltään se Fredrik Paciuksen sävellys, jota lauletaan edelleen monissa isänmaallisissa tilaisuuksissa ja jopa lukuioiden lakkiais-juhlissa?

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/03/19/maamme-laulun-saveltaja-saksalainen-fredrik-pacius-ajautui-helsinkiin-ja>

https://www.youtube.com/watch?v=56sQuPgjXls&feature=emb_logo

1900-LUKU JA MODERNI MUSIIKKI

1800-1900-luvun vaihteessa vaikutti Suomessa monia nimekkäitä suomalaisia säveltäjiä esim. Oskar Merikanto ja Jean Sibelius. Tässä Merikannolta Itkevä huilu.

<https://www.youtube.com/watch?v=UNkxqxDhbgo>

1900-luvulla alettiin kehittää uudenlaisia lähestymistapoja musiikin tekemiseen ja kokemiseen. Mm. seuraavat termit tulivat tutuiksi monelle säveltäjälle: 12-säveljärjestelmä, dodekafonia, atonaalisuus, "kaikki äänet ovat musiikkia" ja "graafinen partituuri".

Kaija Saariaho on saanut tunnustusta maailmalla sävellystyöstään.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/10/14/saveltava-tytto-kaija-saariaho-oli-kummajainen-musiikin-syntymapaivakalenteri>

<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006161777.html>

https://www.youtube.com/watch?v=wkmzXHTrixI&list=RDEMeNvBdUbFNnifFXcaACmKaQ&start_radio=1

2000-luku on vielä arvoitus. Kenties nähdään fuusioituminen: raja-aidat häilyvät jo eri musiikkityylien välillä. Hyvä esimerkki rock- ja klassisen musiikin yhdistymisestä on mm. Apocalyptica, jossa klassisen koulutuksen saaneet soittavat perinteisillä akustisilla selloilla heavy-musiikkia.

<https://www.youtube.com/watch?v=mjvGjUovxPU>

15. SIBELIUS – KANSALLISSÄVELTÄJÄMME

Kansallissäveltäjämme: Jean Sibelius

<https://kansallisbiografia.fi/kansallisbiografia/henkilo/3630>

5. Sinfonia

https://www.youtube.com/watch?v=XIIfMjRMqRs&feature=emb_logo

Viulukonsertto

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=xy3VGeRBDMo&feature=emb_logo

Finlandia

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=F5zg_af9b8c&feature=emb_logo

Finlandia-hymni

https://www.youtube.com/watch?v=6YV0rgHhGn4&feature=emb_err_woyt

Impromptu op. 5/5

https://www.youtube.com/watch?v=YKiO8PCajA4&feature=emb_logo

Tehtäviä:

Sibelius on kansallissäveltäjämme. Hän oli kansallisromantikko ja ammensi ideoita suomalaisesta kansanperinteestä, Kalevalasta sekä luonnosta.

1. Milloin Sibelius syntyi ja kuoli?
2. Minkä niminen oli hänen kotinsa ja missä se sijaitsee?
3. Kuinka monta sinfoniaa Sibelius on säveltänyt?

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/12/08/kansallissaveltaja-jean-sibeliuksen-pitka-elama-lyhyesti-musiikin>

4. Missä kaupungissa on Sibelius-monumentti?

<https://www.hamhelsinki.fi/sculpture/sibelius-monumentti-eila-hiltunen/>

5. Miksi Finlandia-hymni on merkittävä suomalaisille?

<https://yle.fi/uutiset/3-7675489>

Monet kaupungit kunnioittavat arvostettuja henkilöitä nimeämällä paikkoja heidän mukaansa.

6. Tiedätkö, onko kotikaupungissasi nimetty katuja, puistoja, toreja, museoita tai rakennuksia Sibeliuksen mukaan? Kuopioistakin löytyy Sibeliuksenkatu. Oletko kulkenut siellä?

https://www.google.com/search?rlz=1C1GCEV_enFI857FI857&ei=8LLbXuOpO5PYmwXKsJioCA&q=sibeliuksenkatu+kuopio&oq=sibeliuksenkatu+kuopio&gs_lcp=CgZwc3ktYWlQAzICCAAyBggAEBYQHjIGCAAQFhAeMgYIABAWEB4yBggAEBYQHjIGCAAQFhAeOgQIABBHOGQIABBDogIJJID5zQNY6dcDYIHcA2gAcAJ4AIABngGIAbYGkgEDMS42mAEAoAEBqgEHZ3dzLXdpeg&sclient=psy-ab&ved=0ahUKEwj4bW5ve3pAhUT7KYKHUoYBoUQ4dUDCAw&uact=5

16. NÄYTTÄMÖ- JA VALKOKANGASMUSIIKKI

NÄYTTÄMÖMUSIIKKI

Suomi tunnetaan maailmalla kapellimestareistaan ja oopperalaulajistaan.

Ooppera

<https://oopperabaletti.fi/talo/historia/>

<https://operafestival.fi/>

Operetti

<https://everyplay.fi/operetti-vai-ooppera/>

Musikaali

<https://1827.fi/tunnettuja-musikaaleja/>

Musiikkiteatteri

<https://vimeo.com/330311939>

<https://www.musiikkiteatteri.fi/musiikkiteatteri/>

Tehtävä:

Missä sijaitsee Suomen oopperatalo?

<https://oopperabaletti.fi/>

BALETTI

<https://balettioppilaitos.fi/talo/historia/>

<https://dancingfinland.com/2018/07/06/suomen-kansallisbaletti-historia-ja-nykyaika/>

Tehtävä:

Kerro muutamalla sanalla, mitä eroa on oopperalla ja baletilla?

<https://muuv.fi/ooppera-ja-baletti-suomessa/>

ELOKUVA-MUSIIKKI, MUSIIKKIVIDEOT

Miltähän tuntuisi mennä elokuvateatteriin ja siellä esitettäisiinkin mykkäfilmiä?

Olemme tottuneet näkemään ns. liikkuvat kuvat yhdistettyinä ääneen. Elokuvan katsominen ilman ääntä voi tuntua omituiselta.

<https://www.youtube.com/playlist?list=PL1RMXvNthcRxGkFiVVAkuf698OGMKSfnK>

<https://www.youtube.com/playlist?list=PL09CA4DB28B6CCD9D>

<https://yle.fi/aihe/termi/yle/18-3548>

<https://yle.fi/aihe/termi/yle/18-1013>

Tehtävä:

Elokuvamuisto

Mikä tekee mielestäsi elokuvasta huippu hyvän? Millaisessa roolissa siinä on musiikki? Onko sinulla ollut leffojen/sarjojen oheistuotteita? (paitoja, seinäjulisteita, musiikkilevyjä)

17. KANSANMUSIIKKI

SUOMALAINEN PERINNEMUSIIKKI

Runolaulu ja itkuvirret

<https://www.kansanmusiikkikansantanssi.fi/runolaulu>

<https://yle.fi/uutiset/3-10378794>

<https://www.karjalansivistysseura.fi/kulttuuri/runolaulu/>

<https://www.kalevalaseura.fi/kalevalankankahilla/nv/f.php>

Kilpalaulanta

https://www.youtube.com/watch?v=Hz-2FoCqpr0&feature=emb_logo

Rekilaulut

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=UPYjgAES0Is&feature=emb_logo

Kansanlaulut

<https://open.spotify.com/playlist/1A765uhgE7LK1et4J5hgQH>

<https://www.vahvike.fi/fi/musiikki/laulunaihe/kansanlaulu>

<https://www.is.fi/hyvaolo/art-2000005483265.html>

Kansantanssit

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=Knw1SXptOTc&feature=emb_logo

<https://www.kansantanssinyst.fi/kansantanssi/kansantanssi-suomessa/>

Paimensoittimia:

jouhikko, kantele, lakutin, munniharppu, pajupilli, pimpparauta, rumpparasia, sarvi, tuohitorvi

<https://yle.fi/aihe/termi/finto/httpwwwysofiontokokop32376/kantele?page=2>

<https://www.kansanmusiikkikansantanssi.fi/yhteiso/metsan-aani-muinaissuomalaiset-soittimet>

<https://yle.fi/uutiset/18-90344>

Pelimannisoittimia

harmonikka, huuliharppu, klarinetti, läskibasso, mandoliini, polkuharmooni, saha, viulu

https://www.youtube.com/watch?v=914bR3hLSvo&feature=emb_logo

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/06/02/naispelimannien-jalanjaljissa>

Kantele-orkesteri

https://www.youtube.com/watch?time_continue=7&v=sNMNyA589hM&feature=emb_logo

NYKYPÄIVÄN KANSANMUSIIKKI

Värttinä

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=TISPk7j8DM&feature=emb_logo

Tuuletar

https://www.youtube.com/watch?v=GHJvtETEpw4&feature=emb_logo

Tallari

https://www.youtube.com/watch?v=yLTZ0_BIZwI&feature=emb_logo

Uusia versioita vanhoista kansanlauluista ja yhdistelmiä eri tyyllilajeihin löytyy paljon nykypäivän kansanmusiikista. Tässä muutama esimerkki.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/11/12/marginaalin-marginaali>

Kullan ylistys (J. Karjalainen)

https://www.youtube.com/watch?v=hiidXnaIAfQ&feature=emb_logo

Taivas on sininen ja valkoinen (piano-instrumental)

https://www.youtube.com/watch?v=uSnj5uec9vc&feature=emb_logo

Festarit

<https://www.seikkailijattaret.fi/kesan-parhaat-kansanmusiikkifestivaalit-ovat-tassa/>

Opiskelu

<https://www.uniarts.fi/ohjeet/nain-haet-kansanmusiikin-koulutusohjelmaan/>

<https://www.kansanmusiikkikansantanssi.fi/yhteiso/sibelius-akatemia-kansanmusiikin-osasto>

Tehtäviä:

Kansanlaulun tekijöitä ei tiedetä. Kansanlaulujen alussa mainitaan tästä syystä säveltäjäksi ja sanoittajaksi "tuntematon, anon, trad. tai kansanlaulu".

1. Alakoulun musiikintunneilla varmaan laulettiin joitakin kansanlauluja. Muistatko yhtään kansanlaulua ulkoa?

2. Mistä levan polkka -laulu kertoo?

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=7yh9i0PAjck&feature=emb_logo

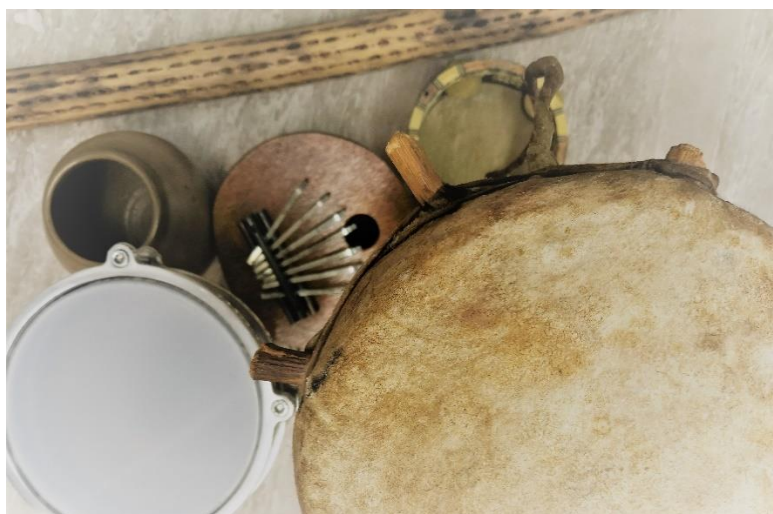
3. Mikä on munniharppu?

https://www.youtube.com/watch?v=V5ISFD_Q-C0&feature=emb_logo

18. ETNISET MUSIIKKIKULTTUURIT

ETNOMUSIIKKI, MAAILMANMUSIIKKI, WORLD MUSIC

Kevyttä musiikkia, jossa näkyy vaikutteita eri maiden kansanmusiikeista kutsutaan maailmanmusiikiksi ja etnomusiikiksi. Jokaisella kansankunnalla on omat traditionsa ja musiikilliset piirteensä mukaan lukien laulu, soitto, tanssit ja asusteet.

Soittimina käytetään mitä mielikuvitusrikkaimpia keksintöjä. Vanhimmat niistä on valmistettu luonnonmateriaaleista. Tiedätkö minkä maiden kansanmusiikeista seuraavat soittimet ovat? balalaikka, darabuka, didgeridoo, koto, säkkipilli, djembe ja panhuilu.

WOMAD JA WOMEX

Musiikilla parannetaan maailmanrauhaa.

<https://womad.org/>

<https://areena.yle.fi/1-50292765>

ETNINEN MUSIIKKI SUOMESSA

Joiku

"Joiulla viitataan joiun kohteeseen ja kaikkeen mikä liittyy siihen. Se joka joikaa, ei joikaa joikua, vaan joikaa jonkun (joiun kohteen)" sanoo Wimme Saari.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2013/05/30/joiku-ei-tarvitse-sanoja>

<https://www.oktavuohta.com/saamelaismusiikki>

Tehtävä:

Mistä aiheesta/ mitä aihetta sinä joikaisit, kun ajattelet tulevaa viikonloppua tai lomaa?

Romanimusiikki

<https://www.kansanmusiikkikansantanssi.fi/http://www.kansanmusiikki.fi/musiikin-muisti-3-vahemmistojemme-lauluperinne/romanien-vokaalimusiikki>

https://etno.net/sivu/romanimusiikki_suomessa

19. USKONNOLLINEN MUSIIKKI

TEINI-IÄN JUHLAT

Monet suomalaiset käyvät rippikoulun, Prometheus-leirin tms. 15-kesäisenä. Se kuuluu suomalaisessa kulttuurissa aikuistumisen riitteihin ja sillä on vahvat perinteet. Onko sinulla muistoja riparilta tai vastaavalta leiriltä? Millaista musiikkia siellä soitettiin ja laulettiin?

<https://uskonnonvapaus.fi/lapset/aikuistumisleirit.html>

<https://www.protu.fi/prometheus-leirit>

Herättääkö Suvivirsi sinussa kevätjuhlatunteen? Keväisin valmistujaisjuhlissa niin peruskouluissa kuin lukioissa kaikuu Suvivirsi.

https://www.youtube.com/watch?v=m_MUO3D-DMQ&feature=emb_logo

KAUNEIMMAT JOULULAULUT

Ehkä tunnetuimpia joulunajan musiikitapahtumia ovat Kauneimmat joululaulut.

<https://kauneimmatjoululaulut.fi/>

Yleensä Kauneimmat joululaulut-tilaisuuksia järjestetään kirkkoissa, mutta yhteislaulutilaisuuksia joululaulujen merkeissä on viime vuosina järjestetty myös ravintoloissa ja huoltoasemilla.

<https://www.viikkosavo.fi/laulua-ravintoloissa-ja-huoltoasemilla-kuopiossa-katso-kooste-kauneimmista-joululauluista/>

Tehtävä:

Joulun aikaan on tarjolla monenlaista konserttia. Oletko käynyt Kauneimmissa joululauluissa tai kuuntelemassa Raskasta joulua?

MUSIIKIN HISTORIA SUOMESSA

Piae Cantiones oli ensimmäinen suomalainen musiikin oppikirja. 1500-luvulla koulua käytiin kirkkoissa ja luostareissa. Silloisessa Suomessa koulutusta annettiin Turussa.

<https://www.turku.fi/vanha-suurtori/alueen-historia/katedraalikoulu>

https://muhi.uniarts.fi/suomi_uskonpuhdistus5/

USKONNOLLISET YHTEISÖT

Hengellisillä ja henkisillä yhteisöillä ja järjestöillä on omat kulttuurisidonnaisuutensa ja kytköksensä alueen kansanperinteisiin ja uskomuksiin. Musiikkia ei voi pitää erillään kulttuuriperimästään.

Meillä valtauskontona on kristinuskon eri suuntauksia, jotka sisältävät erilaisia musiikillisia elementtejä.

https://www.youtube.com/watch?v=ox3-VjBmeR4&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=4ISpRNZ04SU&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?v=Gu1IUMhr12E&feature=emb_logo

Suomesta löytyy myös muiden uskontojen edustajia ja heillä on omat musiikkimaailmansa.

Tehtävä:

Oletko käynyt joskus kirkossa? Millaista musiikkia siellä esitettiin? Oliko yhteislaulua? Millainen tunnelma siellä oli? Oletko käynyt moskeijassa? Oliko siellä musiikkia?

20. JUHLAMUSIIKKI

ELINKAARIJUHLAT

Ihmisen elinkaareen liittyy juhlia riippumatta siitä, missä päin maailmaa hän asuu ja mihin yhteiskuntaluokkaan kuuluu. Yleensä lähipiiriin ja suvun voimin juhlitaan lapsen syntymää, teini-ikään saapumista, ammattiin valmistumista, pariutumista ja perheen perustamista. Meillä Suomessa on tapana juhlia seuraavasti:

Lapsen syntymä: ristiäiset, nimenantojuhla

Aikuistumisriitti: rippikoulu, Prometheus-leiri

Valmistujaisjuhla: lukiossa lakkiaiset

Pariutuminen: häät

Syntymäpäiväjuhlat: 5-kymppiset, 7-kymppiset

Hautajaiset

Juhlamusiikit liittyvät elämän eri vaiheisiin. Saatat olla pienen lapsen kummi. Olitko mukana ristiäisissä? Siellä oli varmaan lapsuuteen liittyviä lauluja.

<https://open.spotify.com/playlist/44DqFygFhypY28A3fvunP2>

Olitko rippi- tai vastaavalla leirillä? Meillä täällä Suomessa juhlietaan teini-ikään saapumista ja aikuisuuden kynnykselle tulemistä suosittujen ripareiden muodossa. Siellä etsitään vastauksia suuriin ihmisyyttä ja maailmankaikkeutta koskeviin kysymyksiin. Laulutkin liittyvät samoihin teemoihin. Muistatko leirin ilta-nuotiolta jonkun laulun?

<https://open.spotify.com/playlist/53YFoxMpT7IAGjObvCxBAk>

Ammattiin valmistujaisia juhlistaa musiikki. Lukion päättäjäsissä lauletaan perinteisesti Gaudeamus Igitur, joka on vanha latinankielinen ylistyslaulu opinahjolle.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=9&v=Aa_5aRxqi8Q&feature=emb_logo

Useat säveltäjät ovat säveltäneet häämarsseja. Muistatko häämarsseja nimeltä?

Monet haluavat häistään ikimuistoiset ja ovat valmiita satsaamaan asuihin ja kulisseihin paljon. Vanhastaan isot kirkkohäät ovat olleet se juttu, mutta myös pienimuotoisesti maistraatissa tai vaikkapa karkaamalla autiolla saarelle voi juhlia pariutumistaan tai perheen perustamista.

<https://open.spotify.com/playlist/2PhciJ9rIIRbGFRpcVGn6H>

<https://www.youtube.com/playlist?list=PL4oaLuLqif11m9DgboxS2ollceVS7qR59>

Syntymäpäiviä vietetään monin eri tavoin. Saatat muistaa lapsuudestasi kaverisynttärit eri teemoilla. Monesti vanhemmat ihmiset järjestävät syntymäpäiväjuhlia täyttäessään pyöreitä. Olet saattanut olla mukana isoäidin 70-vuotisjuhlilla. Osaatko onnittelulaulun?

<https://www.youtube.com/watch?v=zxOTYrilyDc>

Ihmisen elinkaaren viimeinen juhla on hautajaiset. On tapana, että omaiset järjestävät muistotilaisuuden vainajan muistolle. Monet hautajaisiin sävelletyt kappaleet ovat tunnelmaltaan raskaita ja surumielisiä.

<https://open.spotify.com/playlist/4ez4UVagcgsFxVaWa9CLyn>

ISÄNMAALLISET JUHLAT

Itsenäisyyspäivän juhlissa soi usein Maamme-laulu tai Finlandia-hymni. Myös lukion lakkiaisia juhlistetaan Maamme-laululla.

https://www.youtube.com/watch?v=Uzz_UK8fLmQ&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?v=6YV0rgHhGn4&feature=emb_err_woyt

Kun suomalaiset voittavat kansainvälisissä urheilukisoissa Suomen lippu nousee salkoon ja koetaan vahvoja yhteenkuuluvuuden tunteita musiikin siivittäminä.

21. GAUDEAMUS IGITUR

Gaudeamus Igitur on erottamaton osa lakkiaisjuhllisuuksia meillä Suomessa. Lukioissa on erilaisia käytänteitä: joissakin lukioissa lakitettavat esittävät Gaudeamuksen muulle juhlaväelle ja joissakin se on yhteislaulu, johon kaikki osallistuvat.

Gaudeamus on vanha latinankielinen ylioppilaiden juomalaulu, jossa ylistetään vanhaa opinahjoa ja sen opettajia ylivertaisiksi. Laulun sanat lausutaan lähestulkoon niin kuin on kirjoitettu.

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=qNZKPV0nyEM&feature=emb_logo

<https://www.positiivarit.fi/varssypankki/ylioppilaalle-valmistujaiset/gaudeamus-igitur/>

Tehtävä:

Musisointitehtävä

esim. in G (G C D -soinnut) + modulointi

https://www.youtube.com/watch?v=czIfEhsQoho&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=mEd0JOoKYTc&feature=emb_logo

<https://tabs.ultimate-guitar.com/tab/johannes-brahms/gaudeamus-igitur-chords-1685866>

https://www.youtube.com/watch?v=Nzta-fhWJAc&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=xpkg7lpyiU&feature=emb_logo

https://chordu.com/chords-tabs-gaudeamus-igitur-id_aLUKfU2AOBY

Gaudeamus Igitur-laulusta löytyy monenlaisia versioita. Oletko ollut aikaisemmin lakkiaisjuhlissa ja/ tai laulanut tätä laulua?

22. MUSIIKIN ELEMENTIT

Musiikin perusainekset eli elementit:

MELODIA on säveliä peräkkäin. Sävel on säännöllistä värähtelyä ja häly epäsäännöllistä. Sävelen ominaisuuksia ovat korkeus, voimakkuus ja sointiväri. Länsimainen säveljärjestelmä koostuu 12 sävelestä (C cis D dis E F fis G gis A ais H).

RYTMI on ajan jakamista osiin. Ihmisellä on kehossaan oma rytmikka samoin luonto ja vuodenaajat kulkevat omalla rytmillään. Syke tarkoittaa pulssia. Sitä tarvitaan, että musisointi olisi mahdollista samassa tempossa.

HARMONIA on samaan aikaan soivien sävelten yhteissointi. Intervalli tarkoittaa 2 sävelen välistä suhdetta. Kolmisoinnussa on 3 säveltä, nelisoinnussa 4 säveltä jne. Soinnut voivat olla esim. duuri- tai mollisointuja, jotka nimetään soinnun pohjasävelen mukaan.

SOINTIVÄRI tarkoittaa, että millä ääni tuotetaan. Jokaisella ihmisellä on oma äänenvärinsä, josta hänet tunnustetaan samoin soittimilla. Esim. nokkahuilusta ja sähkökitarasta tulee erilainen ääni.

MUOTO tarkoittaa ajan hahmottamista. Musiikkikappaleissa on usein alkusoitto eli intro ja loppusoitto eli coda. Populaarikappaleissa biisin rakenne hahmottuu säkeistöjen ja kertosäkeiden mukaan. Klassisessa musiikissa kappale voidaan rakentaa esim. rondo- tai sonaattimuotoon ja puhutaan mm. jonomaisesta, parillisesta ja kahdenpuoleisesta rakenteesta.

Lisäksi musiikista voidaan hahmottaa:

DYNAMIIKKA tarkoittaa äänen voimavaihteluita. Voimavaihteluita alettiin merkitsemään nuotteihin 1700-luvulla.

TEMPO tarkoittaa esitysnopeutta.

Tehtävä:

Mihin sinä kiinnität huomiota, kun kuuntelet musiikkia?

23. NOTAATIO

HISTORIAA

Musiikkia alettiin laittamaan muistiin nykyisillä nuottimerkinnöillä keskiajalta lähtien.

<https://www.opus1.fi/savellypedagogiikan-historiaa-notaation-keksimisesta-nykypaivaan/>

AIKA-ARVOT JA TAHTILAJIT

Aika-arvot ja tahtiosoitukset ovat matematiikkaa.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/11/26/nuottiarvot-ja-taot>

Tehtävä:

Aika-arvot

Kuinka monta kuudestoistaosa-nuottia mahtuu yhteen kokonuottiin?

NUOTIT, NUOTTIAVAIMET JA NUOTTIVIIVASTO

Nuottiaivaimet ja nuottiviivasto helpottavat nuottien lukemista.

<https://hilkapiipponen.com/nuottien-lukeminen-pahkinankuoressa/>

https://www.youtube.com/watch?v=47IBMpUNeJM&feature=emb_logo

Tehtävä:

Luettele sävelnimet lähtien c-sävelestä ylöspäin länsimaisen musiikinteorian mukaan. Säveliä on yhteensä 12. (Voit hahmottaa sävelnimet pianon koskettimien kautta eli kaikki valkoiset ja musta koskettimet oktaavin alalta.)

https://www.youtube.com/watch?v=d_tyhmCwtbs&feature=emb_logo

INTERVALLIT, SOINNUT

Intervallissa on kaksi säveltä, soinnussa vähintään kolme.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/11/26/soinnut>

ASTEIKOT

Asteikkojen pohjalta rakennetaan sointuja, joilla voidaan esim. säestää laulajaa kitaralla.

<https://www.sosteko.fi/oppitunti/savellajit-ja-asteikot/>

<https://www.oomc.fi/savellajit-ja-etumerkinnaat/>

TABULATUURI JA SORMITUKSIA APUNA

Tabulatuurit ja sormitukset ovat apuvälineitä aloittelijalle soitonopiskelussa.

<https://blog.rockway.fi/tabien-lukeminen/>

<https://hilkapiipponen.com/wp-content/uploads/2016/01/Asteikkojen-sormitukset.pdf>

DYNAMIIKKA

Dynamiikka tarkoittaa äänen voimakkuutta.

<https://helsinginkaupunginorkesteri.fi/fi/dynamiikka>

TEMPO

Tempo on esitysnopeus.

<https://hilkkapiipponen.com/musiikkisanasto/>

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/11/26/rytmioppia>

TERMEJÄ

Musiikin terminologia tulee italian kielestä. Musiikin kieli on kansainvälinen.

<https://www15.uta.fi//arkisto/mustut/mute/apusivut/sanasto.html>

Tehtävä:

Musiikin terminologia

1. Mitä tarkoittaa musiikkitermi Allegro?
2. Mitä tarkoittaa musiikkitermi Forte?

24. MUSISOINTI

Musisointia voi harrastaa yksin tai yhdessä. Tässä muutama käytännön vinkki etämusisointiin.

ETÄMUSIOINTI 1

Ohje1

Etämusisointitunnilla (zoom, meet, teams, skype) tarvitaan nähdä ja kuulla toisimme. Valmistaudu tunnille soitin mukana ja niin, että kuvasi näkyy ja äänesi kuuluu. Katso tunnin ohjeet ennen tunnin alkua ja voit jo tapailla biisiä ennakoon.

Ensin voitte soittaa mykistettyinä ”levyn” mukana. Sitten niin, että osan musisointi kuuluu levyn päälle karaoke-tyyliin ja osalla soittajista/ laulajista on laitteet mykistettyinä. Lopuksi voitte kokeilla kaikki soittaa/ laulaa yhdessä tilanteen ja tekniikan niin salliessa.

Ohje2

Musisointi ”Uuden edessä”

Linkkejä biisiin:

<https://www.youtube.com/watch?v=jdvLOtAW2Ao>

https://www.youtube.com/watch?v=z8U9NY5EEzI&feature=emb_logo

<https://areena.yle.fi/1-50504611>

<https://www.findance.com/uutiset/49940/toivon-karki-uuden-edessa-musiikkivideolla-yli-150-tuttua-suomalaista-muusikkoa>

<https://musiikkikuuluukaikille.musiikkikirjastot.fi/2020/04/14/toivon-karki-uuden-edessa-hyvantekevaisyys-single-ulkona-10-4/>

1. Ota esille soitin, jolla osallistut etämusisointiin. Jos kotonasi ei ole ”soitinta”, voit ottaa puhelimestasi appin esim. koskettimille tai kitaralle. Huomioi tällöin, että sinulla on toinen näyttöruutu esim. läppäri, jolla voit osallistua näytön kautta tarvittaessa yhteismusisointiin etänä.

Sointumerkit ovat samassa sävellajissa kuin musiikki videolla, joten voit musisoida videon mukana.

<https://tabs.ultimate-guitar.com/tab/3079991>

2. Kuuntele kappale ”Uuden edessä” ja kiinnitä huomiota biisin rakenteeseen: alkusoitto, säkeistöt, kertosaäkeet, välitkkeet ja loppusoitto

3. Hae sointuja soittimeltasi (piano/koskettimet/kitara/ukulele) tai bassolinjaa (basso/sello) tai perussykettä eli komppia (rummuilla/pöytärummuilla). Voit halutessasi ottaa myös helpotettuja sointuja.

4. Voit myös olla luokkabändissä laulaja. Sinulta ei ehkä löydy kotoa laulumikrofonia, mutta voit eläytyä lauluun ja antaa tunteen viedä. Ainakin kertosäe on tarttuva ja ehkäpä tykkäät rap-osuudesta. Jos pystyt laulamaan samalla kun soitat olet jo pro. Voit ottaa myös haasteeksi laulaa ja soittaa samaan aikaan tai jopa kehittää oman kakkosäänen kertosäkeeseen mukaan.

5. Jos kotoasi löytyy melodian soittoon sopiva soitin (esim. nokkahuilu, viulu, pasuuna, piano, kitara) voit soittaa sillä mukana laulun melodiaa tai tehdä oman obligaton eli toisen äänen vaikkapa kertosäkeeseen laulumelodian lisäksi sointumerkkien mukaan.

Jos heti ei onnistu, älä hermostu. Jos koet olevasi musisoinnissa vasta aloittelija, ota kiinni aina rivien ensimmäisistä sanoista tai soinnusta. Voit yrittää ottaa tässä biisissä vaikkapa C-duuri-kolmisoinnun haltuun eli aina kun näet C-duurin, soitat siinä mukana ja muissa kohdissa seuraat vain mukana sanoja ja biisin sykettä.

Tämän biisin treenaamista voit jatkaa kotiharjoitteluna ja esittää sen vaikkapa perheellesi. Musisoinnin iloa!

Tehtävä:

Miltä tuntui etämusisointi? Oliko se mielestäsi helppoa? Oliko jokin asia vaikeaa tai ärsyttävää?

ETÄMUSISOINTI 2

Musisointi ”Tulkoon mitä vaan”

Linkkejä biisiin:

Vesala

<https://www.ruutu.fi/video/3480013>

Spotify

<https://open.spotify.com/playlist/10EaSVlppARgvA7poc3QQ8>

Tähdä

https://www.youtube.com/watch?v=jxJAcKOGBS8&feature=emb_logo

https://www.youtube.com/watch?v=gTKdxTNqd6Q&feature=emb_logo

Prisma-mainos, Vesala

https://www.youtube.com/watch?v=BDizJhNtjuk&feature=emb_err_woyt

Piano-instrumental

https://www.youtube.com/watch?v=dweFQ0es300&feature=emb_logo

Sointumerkit ovat samassa sävellajissa kuin musiikit videoilla, joten voit musisoida videon mukana. Rauhallisempi **Vesalan versio on C-mollissa** ja reippaampi tempoltaan **Tähdän versio A-mollissa**. On siis kaksi eri versiota.

https://chordu.com/chords-tabs-lauri-t%C3%A4hk%C3%A4-tulkoon-mit%C3%A4-vaan-id_mbPwpegfg-l

<https://tabs.ultimate-guitar.com/tab/2870531>

Am-versiossa on aloittelijalle helpommat soinnut: Am C G F Dm

Cm-versiossa on puolestaan rauhallisempi tempo soittaa: Cm Eb Bb Ab Fm

Voit kokeilla, kumpi on sinulle parempi. Etsi tarvittaessa sointumerkkiohjeet.

Biisin kierto: intro, A A B interlude A A B B coda

Tulkoon mitä vaan (in Cm) Paula Vesalan versio

Tulkoon mitä vaan (in Am) Lauri Tähkän versio

Melodiakulku lähtee Vesalan versiossa: Bb As G F -sävelillä alaspäin ja sama Tähkän versiossa G F E D.

Jos olet aloittelija bändimusisoinnissa voit yrittää ottaa tässä biisissä vaikkapa A-molli-kolmisoinnun haltuun eli aina kun näet A-mollin, soitat siinä mukana ja muissa kohdissa seuraat vain mukana sanoja ja biisin sykettä tai vastaavasti toisessa versiossa C-mollin.

OMA MUSISOINTI

Omatoiminen musisointi-projekti

Valitse itsellesi mieluinen kappale ja laula tai soita se. Lähetä videopätkä omasta musisoinnista opettajallesi. Tallenteen keston tulee olla 1-3 min.

Valitse vapaavalintainen kappale kurssilla musisoiduista biiseistä tai joku sinulle tuttu kappale. Harjoittele se kotoa löytyvällä soittimella tai laula se. Musisointi voi tapahtua samaan tapaan kuin etämusisointitehtävissä kotoa löytyvillä soittimilla/ laitteilla.

Videon keston tulee olla n. 1 min. (max 3min.) Ei siis tarvitse kokonaista biisiä esittää. Videolta tulee näkyä, että juuri sinä musisoit siinä. Videon ei tarvitse olla viimeistelty eikä se päädy eteenpäin muille katsottavaksi. Voit videoida omalla kännykälläsi. Tarkoitus on, että opettajalle tulee käsitys musisoinnistasi. Laita saatteeksi tehtäväpalautukseen, mikä biisi on kyseessä ja millä soittimella musisoit.

25. KONSERTTIVIERAILU

Valitse konsertti ja tee siitä konserttiarviointi.

Musiikkityyli konsertille on vapaa. Voit valita haluamasi genren mukaisen konsertin esim. netin arkistoista tai mieleisesi live-striimatun konsertin. Konsertti voi olla myös live-esitys.

Tässä on ehdolla Helsingin kaupunginorkesterin ja Kuopion kaupunginorkesterin konsertteja, mutta voit siis tehdä konserttiarvostelun myös jostain muustakin.

Kuuntele ja analysoi. Mitä näit ja koit? Millaisia soittimia konsertissa käytettiin? Näkyikö yleisöä? Oliko musiikki modernia tai perinteistä suhteessa konsertin genreen? Millainen oli konsertin ohjelmisto? Tunsitko entuudestaan esitettyjä kappaleita? Oliko konsertissa juontoja entä lavan somistuksia? Oliko esiintyjillä erityisiä esiintymisasuja? Lopuksi vielä: Olisitko mennyt liveinä tähän konserttiin, jos teit arvioinnin tallenteesta tai live-striimatusta esityksestä? Mikä on oma mielipiteesi konsertista?

<https://helsinginkaupunginorkesteri.fi/fi/hko-screen>

<https://www.kuopionkaupunginorkesteri.fi/>

Kuopiossa toimii kaupunginorkesteri Musiikkikeskuksella. Oletko ollut liveinä klassisen musiikin konserteissa? Käypä joskus livekonsertissa kuuntelemaan isoa sinfoniaorkesteria.

26. STUDIO, BIISIN TEKO, SÄVELLYS, NUOTINNUS JA SOVITUS

Ohjelmia biisin tekoon, sovittamiseen ja nuotintamiseen

<https://www.bandlab.com/>

<https://soundation.com/>

<https://www.audacityteam.org/>

<https://yksityisille.hub.elisa.fi/aloittelevan-muusikon-apuvalineet/>

<https://musescore.org/fi>

<https://www.mrone.fi/emrone/capella.html>

<https://www.apple.com/fi/mac/garageband/>

27. KERTAUS

Käydään läpi käsiteltyjä aihekokonaisuuksia. Sivusimme monia erilaisia musiikkikulttuureja. Mitä jäi mieleen musiikin eri genreistä? Opitko jotain uutta? Löysitkö uusia musiikin ulottuvuuksia? Kerro oma mielipiteesi aihealueista.

Äänen ja kuulon huolto

Iskelmä

Etnomusiikki

Musiikin teoria

Musikaalisuus

Jazz

Festarit

Taidemusiikki

Uskonnollinen musiikki

Musiikkikoulutus-alat

Suomirock

Kansanmusiikki

Juhlamusiikki

Oma musisointi

28. ITSEARVIOINTI

Arvioi omaa osallistumistasi, osaamistasi, tehtyjä oppimistehtäviä ja musisointia

1. Kiinnostavinta tällä kurssilla oli:
2. Haastavinta tällä kurssilla oli:
3. Olisin halunnut, että tällä kurssilla olisi ollut enemmän:

Arvioi seuraavia asioita asteikolla 4-10 ja perustele.

- > tuntiaktiivisuus
- > (yhteis)musisointi
- > tehtävien teko

Kiitos.

OHJEITA MATERIAALIN KÄYTTÄJÄLLE

Lukion Musa
Oppimateriaalin käyttäjälle

Tämä materiaali syntyi tarpeesta saada opiskelijoille napakka ja yhtenäinen kooste opiskelun tueksi lukion musiikin kurssien opiskeluun. Tukena ovat olleet monet eri lukion vanhat musiikin oppikirjasarjat sekä muu opetusmateriaali vuosien varrelta.

Tämä on mallikurssi, josta opettaja voi räätälöidä ja muokata haluamansa aihesisällöt kurssilleen sopiviksi. Oppimateriaali ja aihesisällöt käyvät lukion musiikin 1-4 kurseille/ opintokokonaisuuksiin tuntien alustukseksi, tuntitehtäviksi ja pohdinnoiksi opiskelijoille niin nykyisen kuin tulevan uuden Lopsin mukaisesti.

Jokainen aihekokonaisuus on rakennettu yhden oppitunnin aikarajaa silmällä pitäen. Mukana on materiaalia opiskelijan oman musisoinnin tueksi sekä kurssimateriaaliin liittyviä tehtäviä, kertaus-tehtäviä ja itsearviointeja. Aihepiirien esittelyt ovat esillä pohdiskelevalla ja kokonaisuuksien hahmottamista auttavalla otteella. Tämän materiaalin tarkoitus on olla muistiinpano-runkona opiskelijoille sekä toimia apuvälineenä esim. itsenäiseen työskentelyyn.

Oppimateriaalin pilotointi tehtiin keväällä 2020 Kuopiossa. Kokeiluun osallistui yhteensä 141 opiskelijaa neljästä eri lukiosta. Opiskelijat olivat musa1 ja musa2 -kurseilta. Palaute oli myönteistä: Tuntikohtaiset tehtävät koettiin mukaviksi, mielenkiintoisiksi ja yleissivistäviksi. Aihealueet olivat opiskelijoiden mielestä kattavat ja monipuoliset. Muutamat olivat jopa löytäneet musisoinnin riemun uudestaan oppimateriaalin myötä. Opiskelijat olivat tyytyväisiä saadessaan opettajan laatiman maksuttoman materiaalin, joka on myös ajantasainen ja keskittyy opiskelijoita kiinnostaviin teemoihin.

Materiaali on varsin laaja ja opettaja voi halutessaan painottaa mieleisensä alueita kurssin teemoihin liittyen. Pdf-versiossa videolinkit eivät ole suoraan upotettuja, vaan ovat URL-linkkeinä. Tämä oppimateriaali löytyy myös Itslearning-alustalta. Itslearning-oppimateriaalissa on myös lisämateriaalia aihealueisiin liittyen sekä valmiit mallipohjat lukion musiikki 1 ja 2 -kurseille.

Ohjeita opettajalle itslearning-alustalla:

Suosittelen lisäämään päivämäärät Suunnitelma-osioihin. Aihealueet ja tehtävät tulevat näin opiskelijoille näkyville suoraan etusivulle. Zoom-musisointitunnit korvaavat etäkoulussa yhteismusisoinnin lähiopetuksesta. Musisoinnissa käytetään <https://www.musakirja.fi/> -sivustoa tai muuta soittomateriaalia, mitä on käytettävissä.

Kuopiossa 18.5.2020 Maija Kukila
oppimateriaalin tekijä ja kokoaja